

בס"ד

חינוך לאור הפרשה

פרשת פנחס

החושק - סיבת האור!

גיליון מס' 55

הרב יהונתן דדון

yd0527606276@gmail.com

חינוך לאור הפרשה/פרשת פנחס

החושך – סיבת האור!

באחד הימים בחורף תשנ"ה, עלה לבמה הכנר יצחק פרלמן לנגן קונצרט באולם "אברי פישר הול" במרכז לינקולן בניו יורק. אם אי פעם הייתם בקונצרט של פרלמן, אז בוודאי אתם יודעים שלעלות לבמה זה הישג לא קטן בשבילו. הוא חלה בפוליו כשהיה ילד ומאז יש לו התקן תמיכה וריסון בשתי הרגליים והוא הולך בעזרת זוג קביים. לראות אותו והולך לאורך הבמה, צעד אחד בכל פעם, בכאב ובאיטיות – זהו מראה שלא ניתן לשכוח. הוא הולך בכאב ועדיין באופן מלכותי ואצילי עד שהוא מגיע לכסא. ואז, הוא מתיישב באיטיות, מניח את הקביים על הרצפה, מתיר את התקן התמיכה מרגליו, מעביר רגל אחת לאחור ומושך רגל שנייה לפנים. ואז הוא מתכופף ולוקח את הכינור, שם אותו תחת סנטרו, מהנהן בראשו למנצח ומתחיל לנגן.

עד עכשיו, היה הקהל רגיל לטקס זה. הם ישבו בשקט בשעה שהוא עשה דרכו לאורך הבמה עד לכסא שלו. הם נשארו לשבת בדממה בזמן שהיה מתיר את ההתקן מרגליו. הם המתינו עד שהיה מוכן להתחיל לנגן. אבל הפעם – משהו השתבש. ברגע שהוא החל לנגן את הצלילים הראשונים, השתחרר אחד ממיתרי הכינור. יכולתם לשמוע את המיתר נקרע, זה נשמע כאילו נורתה ירייה באולם. לא יכולתם לטעות במשמעות של הצליל הזה וגם לא יכולתם לטעות במה שהיה עליו לעשות. האנשים שהיו שם באותו הערב חשבו לעצמם: "הנחנו שהוא יצטרך לקום, לשים שוב את התקן התמיכה, לקחת את הקביים ולרדת מהבמה על מנת למצוא כינור אחר או למצוא מיתר אחר לכינור שלו".

אבל הוא לא עשה כך. במקום זאת, הוא חכה רגע, עצם את עיניו ואז סימן למנצח להתחיל שוב!

התזמורת התחילה לנגן ויצחק ניגן מהיכן שהפסיק והוא ניגן בכזאת התלהבות, בכזאת עוצמה ובכזה טוהר כפי שמעולם לא שמע הקהל קודם לכן. כמובן כל אחד יודע שזה בלתי אפשרי לנגן סימפוניה עם שלושה מיתרים – אני יודע זאת, אתם יודעים זאת, אבל באותו הערב, יצחק פרלמן סרב לדעת זאת.

יכולתם לראות אותו מתכוונן, משתנה, מרכיב מחדש את היצירה במוחו. ברגע זה, נשמע כאילו הוא מכוון שוב את המיתרים כדי להפיק מהם צלילים חדשים שלא ניתן היה להפיק מהם בעבר. כאשר הוא סיים – הייתה דממה מדהימה באולם. ואז, קם הקהל על רגליו והריע. הייתה התפרצות יוצאת דופן של תשואות מכל פינה באודיטוריום. כולנו נעמדנו על רגלינו, מריעים ומוחאים כפיים ועושים כל שביכולתנו להראות עד כמה אנחנו מעריכים את מה שהוא עשה. הוא חיך, ניגב את אגלי הזיעה ממצחו והרים את קשת הכינור כדי להשתיק אותנו ואז אמר בקול שקט ומהורהר: "אתם יודעים, לפעמים זו משימתו של האמן למצוא כמה מוזיקה הוא יכול עדיין לייצר ממה שנשאר".

איזו אמירה חזקה זו הייתה. היא נשארה במוחי מאז ששמעתי אותה. ומי יודע? אולי זוהי דרך החיים לא רק של אמנים, אלא של כולנו. ולכן, אולי המשימה שלנו בעולם הרעוע, המבלבל והמשתנה הזה שבו אנו חיים, היא לייצר מוזיקה בתחילה – עם כל מה שיש לנו, וכשזה הופך לבלתי אפשרי, אז לייצר מוזיקה ממה שנשאר לנו...

*

תובנות מהירח...

בפרשת השבוע – הקב"ה אומר למשה רבינו אלו קרבנות צריכים להקריב בחגים ובמועדים. אחד מהמועדים הוא ראש חודש. מתי עם ישראל נצטווה על מצוות קידוש החודש? לפני מכת בכורות, הקב"ה אומר למשה רבינו: "החודש הזה לכם ראש חודשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה". כאן ציווה אותנו ה' את מצות קידוש החודש. מהי מצוות קידוש החודש? במצוה זו נאמר כי עם ישראל קובע את לוח השנה לפי מחזור הלבנה (הירח). כידוע, הלבנה – בשונה מהשמש – היא לא קבועה (אך שהיא נראית לעינינו). לפעמים רואים אותה מלאה ולפעמים שהיא נעלמת לחלוטין...

הקב"ה אומר למשה רבינו – כשהלבנה לא נראית זה סימן שמסתיים חודש, וכשהיא מתחילה להיראות שוב – ב"מולד הלבנה" – כשהלבנה כאילו נולדת מחדש זהו תחילתו של החודש הבא. וכמובן שיש לכך השלכות חשובות מאוד, כיוון שכל החגים והמועדים נקבעים לפי מחזור הירח. וצריך להבין:

א. מדוע ראש חודש הוא "מועד" ומקריבים בו קרבן מיוחד כמו בכל המועדים והחגים?

ב. מדוע בחר ה' מכל המצוות דווקא במצות קידוש החודש להיות הראשונה שנמסרת לעם ישראל?

האדמו"ר מסלונים בספרו "נתיבות שלום" מבאר את הדברים כך: מדוע באמת עם ישראל קובע את לוח השנה לפי הירח ולא לפי השמש? עם ישראל נמשלו ללבנה – הלבנה אף פעם לא נמצאת במצב קבוע. בתחילת החודש היא קטנה, באמצע החודש היא גדולה, לקראת סוף החודש היא חוזרת להיות קטנה ואז נעלמת לגמרי...

עם ישראל יודע שכל ירידה היא בעצם לצורך עליה, כשם שהלבנה נעלמת מעינינו לגמרי ואחר כך שוב חוזרת אלינו, כך עם ישראל לדורותיו, פעמים הוא בשיא כוחו, פעמים הוא כושל, ופעמים שהוא כמעט נעלם מעל פני מפת האנושות, אך בסופו של דבר תמיד הוא "נולד" מחדש.

הדברים אמורים גם לגבי האדם הפרטי – לכל אדם יש עליות ויש ירידות, אחרי ירידה יש עליה וכן להפך.

כשהקב"ה מניח את יסודות הבניין של עם ישראל כעם – דבר ראשון הוא נותן את מצות קידוש החודש.

הקב"ה יודע שקשה מאוד לאדם להיות מושלם, ובפרט כשהוא עדיין בתחילת הדרך. וה' רוצה שנהיה כמו הלבנה שמתחדשת ללא הפסקה ולא מתרגשת ממצבים של נסיגה...

*

השמש הקופחת הכתה על ראשם ללא רחמנות. החום היה בלתי נסבל והם התקדמו באיטיות, המים הלכו ואזלו והמוצא מן המדבר לא נראה באופק. רוברט קיווה שהם אכן מתקדמים בכיוון הנכון. מסע החיפושים שערך עם בנו ג'ק ב'מדבר גובי' היה מן הקשים שביצע בימי חייו. רוברט, שהיה אספן עתיקות בעל ניסיון, קיבל מידע בעל ערך על מיקומו של אוצר עתיק. האוצר הוטמן בידי כנופיית שודדים שפעלה באזור המדבר לפני שנים רבות. השודדים לא הספיקו לקחת את הרכוש משום שנהרגו באחת מהתקפותיהם. רוברט שהניח את ידיו על המידע שעבר מאב לבן במשך שנים, שיער על פי התיאורים את מיקומו של האוצר העתיק והחליט לצאת עם בנו למסע החיפושים. הם נשאו על כתפיהם ציוד שאמור היה להספיק עבורם למספר ימים ויצאו אל המדבר. הציוד כלל מים בכמות מספקת, אתי חפירה ושקי שינה. הם החלו לחפור בכל המקומות המסתוריים שבמדבר, אך מבוקשם לא נמצא. ג'ק חש

כאילו הם נוברים בכל המדבר, אך כידוע 'מדבר גובי' הוא אחד הגדולים בעולם והם העלו חרס בידם.

הם החליטו לצאת חזרה אל ביתם, אך החום החזק עייף אותם והם נעצרו מדי כמה דקות כדי ללגום מעט מים, לפני שימשיכו בדרכם. נדמה היה להם שהדרך אינה נגמרת, בכל פעם שעברו את קו האופק, הגיע קו חדש כזה שחשף בפניהם אין סוף חולות מדבר, בעוד השמש שולחת קרניים לוהטות על דיונות החול הזהובות. במהלך עוד עצירה נוספת לשתייה, תקע רוברט את האת באדמה ולקח בידיו את המימייה. ולפתע, החלה האדמה לרעוד קלות ועוד לפני שהספיקו לקלוט את המתרחש, החליקו האב ובנו ונפלו אל תוך בור עמוק כשהאת נופלת במרחק לא רב מהם תוך כדי שהיא משמיעה קול עמום כשהתנגשה באדמה.

למזלם קרקע הבור הייתה מחופה באדמה רכה כך שלא נפצעו. הם נזקקו לכמה דקות כדי להתאושש מהנפילה הפתאומית, ומיד לאחר מכן הבחינו שמשפת הבור מפציע אור קלוש שחדר לתוכו. ג'ק שהיה ספורטאי ניסה לנתר אל על ולנסות להגיע אל שפת הבור, אבל לא הצליח להגיע אפילו למחצית הדרך.

הייאוש החל לחדור לליבם והם התיישבו אחד ליד השני, מבינים כי סופם קרוב. גם אם יצעקו שעות רבות איש לא ישמע אותם ושום דרך ליציאה מן הבור אינה נראית באופק. ג'ק לא היה מסוגל לשבת וניסה לחשוב ללא הרף כיצד יוכלו לצאת מן הבור. הוא החל לבדוק את הבור, רוחבו היה כעשרה מטרים והדבר הטוב היחיד בו היה, שלא נמצאו בו זוחלים מסוגים שונים. לאחר שניסה שוב ושוב וראה שאין כל פתרון, חזר לשבת ליד אביו בפנים מכורכמות. הזמן חלף באיטיות הלחץ בצירוף החום הכבד גרם להם לצמא מוגבר והם שתו ושתו, כך שנותרה בידם כמות זעומה של מים, שתוכל להספיק לשעות הקרובות בלבד.

לאחר שעה של ישיבה סתמית, זינק פתאום רוברט ממקומו. ג'ק
שלא הבין מדוע, הביט בו בהפתעה. רוברט לקח את האת, פנה אל
קצה הבור, הכניס את האת לאדמה, והחל לחפור באדמה הרכה.
ג'ק נותר ממקומו לכיוונו של אביו ושאל בחשש: 'אבא, מה אתה
עושה?'. רוברט חיך לעצמו והמשיך לעבוד במרץ, בור חדש החל
להתגלות והוא המשיך לחפור ביעילות. 'אבא, מה אתה עושה?' שאל
ג'ק בשנית. 'מנסה להוציא אותנו אל החופש' השיב רוברט. 'אבל
הבור מספיק עמוק' קרא ג'ק, 'אין צורך להעמיק אותו יותר!' אבל
רוברט לא טרח לענות והמשיך לחפור במהירות, הבור הפך לגדול
יותר מרגע לרגע וככל שגדל רוברט היה מרוצה וחפירתו הפכה
להיות אינטנסיבית יותר ויותר. ג'ק התבונן בסקרנות ולא הפסיק
להטריד את אביו בשאלות, כיצד מבור עמוק יותר יוכלו להשתחרר.
'עתה הגיע הזמן שתעזור' הודיע רוברט כשראה את עומק הבור.
'כל סנטימטר שנוסף לעומק הבור שחפרתי, מייצר בצד כמות של
עפר. דע לך! ג'ק, הנפח של העפר שמוציאים מהחפירה גדל פי
שלושה מהעפר הדחוס, אך גם בלי זה יש בידינו די עפר כדי
להשתחרר'. רק עתה שם לב ג'ק שבקצה הבור נוצרה תלולית עפר
גבוהה, תלולית בגובה כזה שאם יעלו עליה, יוכלו בקלות לעלות
ולהשתחרר אל החופש...

כשהתרחקו משפת הבור פנה ג'ק אל אביו: 'אתה יודע אבא? אמנם
לא מצאנו את האוצר האבוד, אבל אני גיליתי אוצר מסוג חדש...'
'איזה אוצר?' שאל רוברט בסקרנות. 'גיליתי, שלפעמים דווקא
כשאתה נמצא בתהום - במקום ללא מוצא, ורק הייאוש עוטר אותך
מסביב - בזכות העומק והתהום אתה מקבל כוחות למצוא את
הדרך שתוביל אותך כלפי מעלה. וכל ירידה שאנו יורדים היא
לצורך עלייה, אם רק נשים לב אליה ונעלה במעלותיה...!'

*

ירידה – לצורך עליה!

אם נתבונן נראה שה"לידה" מחדש של הירח מגיעה דווקא אחרי שהיא נעלמת לגמרי – דווקא מתוך החושך מגיע האור!
כמו שכתב הגר"י הוטנר זצ"ל (אגרת קכ"ח): "החכם מכל אדם [שלמה המלך] אומר "שבע יפול צדיק וקם". הטיפשים חושבים כי כוונתו בדרך רבותא – אף על פי ששבע יפול צדיק מכל מקום הוא קם. אבל החכמים יודעים היטב שהכוונה היא שמהות הקימה של הצדיק היא דרך ה'שבע נפילות' שלו!!!

לא רק שאין מה "להתרגש" מנפילות, להפך, צריך לדעת שעכשיו מגיע זמן של עליה. בדיוק כמו תהליך של זריעה וצמיחה, הגרעין נרקב באדמה ואז מגיעה הנביטה. הריקבון של הגרעין הוא תנאי לצמיחה. [וכידוע, זאת הכוונה במה שאומרים בתפילה "מצמיח ישועה" – לפני הישועה יש הכי הרבה קושי/חושך... כי זה התהליך של הצמיחה].

שמעתי בשם הגר"א מישקובסקי זצ"ל שאמר:

החיים הם כמו רכיבה על אופניים: אם קשה לך – סימן שאתה בעליה... ואם קל לך – כנראה שאתה בירידה...

ומצאתי דבר נפלא שכתב הגאון מווילנא (מובא בספר "יהל אור"):

"קודם שמתחיל להאיר היום הוא מחשיך יותר מכל הלילה ולכן

נקרא שחר". (שם מדובר לעניין הגאולה, שלפני שבאה הגאולה תכבד הגלות).

רואים מדבריו את היסוד הנ"ל – דווקא מתוך החושך מגיע האור! ולכאורה זאת כוונת דוד המלך ע"ה בפסוק "אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח".

*

וכך אמר רבי נחמן מברסלב זצ"ל:

"התגברות על קושי העומד לפניך כעת היא מקור הכח לעמוד

בקושי אשר יגיע לאחריך"... (ליקוטי מוהר"ן ע"ב)

*

ללמוד מטעויות ולצמוח מכישלונות...

את הנורה החשמלית המציא תומס אדיסון. המצאה זו נחשבת לאחת
ההמצאות הגדולות והחשובות ביותר בהיסטוריה. זאת הייתה
משימה לא קלה בכלל! למעלה מ-2,000 ניסיונות עשה תומס
אדיסון עד שהגיע לנוסחה המוצלחת של נורה, שדולקת למעלה מ-
1000 שעות לפני שתישרף.

לדמיין את מה שעבר על אדיסון בדרך להצלחה זה בלתי נתפס.
בואו נדמיין... לוקח מר אדיסון חומרים כאלה ואחרים, מסדר כל
דבר במקומו, מחבר, מדביק, מחזק ומכוון, סוגר את הנורה
בזכוכית אטומה לבל יכנס חמצן, ואז, בהתרגשות, הוא מחבר את
הנורה לזרם החשמל, ו... פיצוץ! המנורה נשרפה כליל. הוא מחליט
לשנות קצת את המבנה, מחליף חומרים, שוב מחבר לזרם חשמלי
ו... פיצוץ! הדבר הזה חוזר על עצמו לא 10 פעמים ולא 500, לא
1400 וגם לא 1800... 2,000 פעמים! לא יאמן!

עיתונאים מאותה התקופה שאלו את אדיסון – איך לא נשברת? איך
לא התייאשת? מאין שאבת את הכוחות לעוד פעם ועוד פעם?
תומס אדיסון לא הבין מה הם רוצים... וכך הוא אמר להם:
"נכשלת? ממש לא! רק מצאתי אלפי דרכים שאינן עובדות! לא
נרתעת, כי כל ניסיון כושל שאני נפטר ממנו הוא צעד אחד נוסף
קדימה".

תומס אדיסון מעולם לא הרגיש שהוא נכשל. הוא תמיד למד, גם
מהדברים שלא הניבו תוצאות לשביעות רצונו. הוא הביט על אותם
הניסיונות שלא צלחו כעל עוד צעד בדרך להצלחה.
לאחר כל ניסיון שכשל הוא הרגיש שמחה, על שהתפטר מעוד צעד
כושל. עד ש... לבסוף הצליח!

כשלוּמדים מטעויות לא נכשלים. רק מחכימים! (הרב שלמה ארלנגר שליט"א)

*

זכור! יש הטובעים בכישלונותיהם ויש הלומדים מהם לשחות....

*

החושך - סיבת האור!

בכל מצב של קושי ובכל רגע של התמודדות עלינו לזכור את דברי רבנו יונה בספרו "שערי תשובה" (שער ב' אות ה'): "ויש על הבוטח בשם להוחיל במעוף צוקתו כי יהיה החושך סיבת האורה, כמו שכתוב (מיכה ד, ח) 'אל תשמחי אויבתי לי נפלתי קמתי כי אשב בחושך ה' אור לי', ואמרו חז"ל (מדרש תהילים כ"ב): אכלמלא נפלתי לא קמתי, אכלמלא ישבתי בחושך לא היה אור לי". כלומר, בכל קושי עלינו לראות שזו היא הדרך היחידה להגיע אל האור, אלא שהדבר תלוי בנו, אם ניקח את מצבי הקושי כסולם להתקרב אליו יתברך אזי נזכה לאור הגדול, ואם ח"ו ניתן לקושי להפוך לאיזה בור שחור שאנחנו נופלים בו, הרי שח"ו יש מצב שנישאר בחושך.

*

לאור דברים אלו יובן היטב מדוע ראש חודש הוא יום של שמחה כמו מועדים אחרים. זהו יום שמלמד אותנו להתחדש ולא לוותר למרות הקשיים והנפילות, בדיוק כמו הלבנה - להמשיך לזרוח ולא להתייאש!

ואפשר להוסיף ולומר: משמעות המילה "מועד" זה גם נפילה, מעידה. כאשר נתבונן בלבנה ונלמד ממנה לא להתרגש ממעידות, נוכל להשתמש עם המעידות ככלי להצלחה.

*

לראות את הנפילות כדרך לעליה זה לא רק כלפי עצמנו.
כך צריכים להתייחס לנפילות של ילדנו/תלמידנו ולדעת
ש"החושך" הוא זמני ועוד מעט תהיה כאן התחדשות וזריחה
מחדש...

ויותר מכך – לירח אין אור מעצמו ואם השמש לא תאיר אותו הוא
לא יאיר. אנחנו השמש של הילדים/תלמידים שלנו, ככל שנאיר
להם יותר כך הם יאירו יותר.

*

לסיום:

במוסף של ראש חודש אנחנו אומרים: "ראשי חודשים לעמך נתת".
וצריך להבין – מדוע ראש חודש נקרא מתנה?
כי זהו יום שמלמד אותנו שאין לנו מה לפחד מנסיגות ונפילות, אלא
להפך – הם אשר יובילו אותנו לעליה והצלחה – דווקא מתוך
החושך בא האור. לימוד כזה, ודאי שנקרא "מתנה"...

שבת שלום!

העלון מוקדש
להצלחת התורם וכל משפחתו
ברוחניות ובגשמיות

לתגובות ולקבלת העלון במייל: yd0527606276@gmail.com